

המתנדבים, שנגעו לעשרות טרשיות שונות בחייו ובעיסוקו של עמוס בן-גוריון. כי בהשענו על האוטוריטה של הארץ, העמיד טבת פני שופט ובורר בין שני צדדים ירי-בים, שופט שהגיע כביכול למסקנה כי צד אחד צדק.

למעשה, היתה חקירתו של טבת פשוטה הרבה יותר. קבע בית-המשפט העליון:

„אחרי הגשת המשפט, פירסם שבת טבת בעתון הארץ סידרת מאמרים בשם, עמוס בן-גוריון — קורבן הרצח בדיבה, בהם נידונו פרשיות אירטיו, כוריס, דירת ליגום בפרטי-פרטים. את האינפורמציה שלו קיבל הכתב ממטה המשטרה, ובנוגע לפרטים אי שיים — גם מעמוס בן-גוריון עצמו. מאמי ריים אלה מהווים, למעשה, הרצאה מלאה של הסענות שמר סתר ועמוס בן-גוריון הש' מינו אחר-כך בעדותם במשפט, להצדקת הת' נהגותו של עמוס בן-גוריון, ומסרתם ה' ברורה של טענות אלה היתה להשפיע על דעת-הקהל לטובת עמוס בן-גוריון, בעוד המשפט תלוי ועומד.“

מובן שהיו בגילויי העולם הזה עשרות פרטים שאי-אפשר היה להכחישם, אפילו לא במירמה. כדי למלא את החסר, הוסיף טבת למאמריו אוסף של קללות וגידופי רחוב, הנדירים אפילו בעתונות הצהובה מן הסוג השפל ביותר בחוץ-לארץ. „מוקצה מחמת מיאוס... מופקר... מלאכת הדיבה והשקר... קולמוס מורעל... כשודים כי צוהריים... צבועים וקרתנים... התחסדות קרתנית...“ אלה היו רק פנינים בודדות מן הערימה.

מי שטרם להשת את מאמרי העולם הזה עם מאמרי טבת, ידע כי טבת לא הפריח למעשה, אף אחת מן ההאשמות החמורות, המתפק בהשמצות בנוסח: „האשמות של התיידדות עם עבריינים, חי הוללות, קבלת מתנות חניג, ונטילת שלל ברמלה ב'1948 (כפי שטען העולם הזה) מבוססות על הת' חסדות קרתנית של עורכי השבועון יותר מאשר על עובדות של ממש.“

אולם הקורא הרגיל לא השווה את המאמר רים. הוא ראה את מאמרי טבת, שנשאו את הגושפנקא של הארץ. התמימים האמינו את זה ששרי לא נעים היה להטוב כי אכן חלק העולם הזה בטענו שצמרת המשטרה, הגוף האחראי לשמירת המוסר הציבורי ושלום האזרח רקובה ומשחמת עד היסוד.

שרות אישי

עד לקצה גבול היכולת ציין את חלקו של שבת טבת בפרשת עמוס בן-גוריון. אחרי שכתב סידרת מאמרים לטיהור שמו של עמוס, נשלח

הגוף האחראי לשמירת המוסר הציבורי ושלום האזרח רקובה ומשחמת עד היסוד. מאמרים אלה (של טבת) הכילו אינפורמציה מגמתית ומסולפת, וטענות טרם שהיו לנלות להתעות את הציבור... מערכה זו, שהתנהלה באמצעים נפסדים מעל דפי העתונות, היתה מעין הקדמה לסכסכי התביעה במשפט.“

★ ★ ★

חלק מן המנגנון

מאמרי טבת פורסמו אחרי הגשת המשפט — בניגוד לגילויי העולם הזה, שפירסמום הופסקו ברגע בו הודיע עמוס בן-גוריון על כוונתו להביא את הענין לבירור משפטי. אולם העולם הזה טרח לנסח תשובה עניינית לטענות טבת, להוכיח את אי-אמיתותן. הוא עשה זאת במכתב ששיגר לעורך הארץ, לפירסום מעל דפי העתון. אופייני לרוח החדשה של הארץ, שהתגבשה באותם הימים והידועה כיום ברבים, כי מכתב זה לא פורסם על ידי היומון מעולם. העולם הזה נאלץ לפרסמו בעצמו (העולם הזה 960).

למעשה, לא היה צורך בתשובה זו. אך החל המשפט והופיעו העדים, והנה הסתבר לקהל כי התמונה שצוירה על ידי העולם הזה היתה חזרת בהשוואה למציאות המועזת בצמרת המשטרה. טענות העתון הוכחו שבעתים — ואז נתברר כמה צדק עמוס, שלא הגיש משפט נגד העולם הזה הנפוק, אלא נגד החוברת דלת-התפוצה של שורת-המתנדבים, אשר נגעה רק לפרט אחד ממערכת השחיתות.

כבר באותו זמן אפשר היה לצפות כי הארץ יתנצל, או לפחות יתטיג ממאמרי טבת. תחת זאת עשה את היתוף: הכתב, שהשמצותיו הוכחו לעיני כל כמלאכת-שקרים בזוויה, נשלח על ידי עורכו לכסות את המשפט עצמו. אלפי קוראי הארץ קראו מדי יום ביומו את הדו"חות של שבת טבת על מהלך המשפט, בו היה שבת טבת הבורר העיקרי של צד אחד. טבת בלט באולם עצמו, כחלק בלתי-נפרד מן המנגנון המסועף של שוטרים, אנשי ש.ב. ופרקליטים — „שרות המגוייסיים“ של עמוס בן-גוריון.

הארץ לא התנצל אז. הוא לא התנצל כאשר בית-המשפט העליון גינה אותו גינוי חסר תקדים. הוא לא התנצל אפילו כאשר נדחתה סופי תבקשתו של עמוס למשפט חוזר, לפני חורף, ובוזו טעמים באופן מוחלט התהליך המשפטי בענין זה. תחת זאת עשה הארץ מעשה שהדהים את המדינה, עורר את חמת עורכי-הדין, וזיעזע את השופטים — והכתים את שם הארץ יותר מהשמצותיו של טבת עצמו.

★ ★ ★

„טעותך מזדקרת דעין...“

ר' יומון המכובד פירסם חליפת מכתבים שאין לה תקדים אלא בדברי הגאות של ר' יוזף גבלס, ערב עלות היטלר לשלטון.

לא היה זה בויון בית-המשפט במובן המקובל של המונח. היה זה בויון עצם מוסד המשפט, גרימתו לתעלות-הביוב של כותב-פאמפליטים. כסיגנון גס, כדבר פרח אל רעהו, פנה סכני טבת במכתב אישי אל שופט בית-המשפט העליון ותבע אותו לדירקרב. כסומכו על בורות חסידי, העמיד טבת פניה כאלו פסק-הדין המוחץ של בית-המשפט העליון נגדו הוא מלאכת איש אחד. הוא ידע כי רק אזרחים מעטים יודעים שכל פסק-הדין של בתי המשפט מנוסחים בלשון „אני“, מאחר שבית-המשפט, אחרי שהוא מסכם את עמדתו, מטיל את מלאכת-הניסוח על אחד מחבריו. שאר השופטים מצטרפים לפסק-דין זה, לכל פרטי פרטי — אלא אם הם מסתייגים ממנו (או מפרט מסויים בו) בפירושה, בפסק-דין נפרד. פסק-הדין במשפט עמוס, ובכללו הפיסקה על טבת, נכתב על-ידי השופט משה לנדוי, על דעת כל שלושת השופטים. תחת חתימתו של לנדוי הוסיף ממלא-מקום גישה בית-המשפט העליון שמעון אגרנט: „אני מסכים“, וכן עשה השופט העליון אלפרד ויתקון.

טבת ניסה להחליש את המכה המשפטית, בטענו כי זוהי חתת-דעת של איש אחד, אשר גרם עתל אישי, בשרירית ובאיחול. הוא אף פנה אליו בלשון „אתה“. כתב טבת: „מיד מזדקרת לעין שעותך... אתה חוזר כליל מסמכויותיך... מותר לי לראות (בקטע מפסק-הדין) תיאור מוסף... במידה רבה יכולת לעמוד על כך מעצמך אם רצית... לשום מסקנה מעין זו לא יכולת להגיע, אילו הסתמכת על חומר הראיות.“

עלידי נתנו לכסות את משפטו בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב. בתמונה נראה טבת, כשבשורה האחרונה עומד עמוס. בין השניים נראים שניים מעוזריו של עורך-הדין כספי, פרקליטו של עמוס. תבע הצבר, חסר-התרבות וגס-הרוח: שהשופט העליון יסיר את חסינותו ויאפשר לה, לטבת, לתבעו לדין על הוצאת דיבה! הוסיף טבת: אם השופט העליון מתבייש להופיע כנתבע בפני שופט נאות, מוכן טבת ללכת עמו לבוררות.

★ ★ ★

„ריח התוצפה והיוהרה...“

דבר מצלצל כחלצה, או כגילוי עליון של בורות תהומית — אבל יש בו מידה לא מעטה של פיקחות ערמומית. כי בצורה זו ניסה טבת לעורר אצל הקורא ההדיוט את הרושם כי (א) הושמץ עלידי שופט יחיד, שלא בצדק, במשפט בו לא הופיע, על (ב) לא נשארה לו כל דרך יעילה לקבלת סעד משפטי, (ג) שהוא מעוניין בבירור משפטי כזה.

על טענות אלה חזר הארץ באותו יום במאמר ראשי. הקוראים לא ידעו כי גם מאמר זה נכתב על-ידי שבת טבת בכבודו ובעצמו. אחרת היו אולי פורצים בצחוק למקרא משפטים כמו: „המעציב בפרשה הוא שלמר טבת אין סעד משפטי... מר טבת מחפש את צידוקו...“

כל הטענות האלה, כמובן, כוזבות לחלוטין, כפי שיודע כל משפטן מתחיל: ● טבת הופיע במשפט כעד, נחקר חקירת שתי וערב — ועדות זו היתה מונחת בפני השופטים בעת מתן פסק-הדין.

● מאמריו של טבת, כמו מאמרי העולם הזה, הוגשו כמוצגים במשפט, והיו חלק מחומר הראיות שהיה מונח לפני השופטים.

● בפני טבת פתוחות כמה וכמה דרכים לקבלת סעד משפטי. למשל: (א) הוא יכול לדרוש כי יעמידו אותו למשפט פלילי, בעת בויון בית-המשפט על-ידי עצם פירסום מאמריו, (ב) הוא יכול לתבוע לדין את העולם הזה בעת הוצאת דיבה (בין השאר, בעקבות מאמר זה), (ג) הוא יכול לדרוש פסק-דין הצהרתי, תוך הבאת שורת המתנדבים כצד שני, ולתבוע כי בית-המשפט יקבע שאמריו אמת. אם חסרה לטבת הדרכה משפטית על כך, מוכן העולם הזה ברצון להעמידה לרשותו, חניג.

השופט לנדוי שכנאה נדהם תחילה מן המכתב, השיב לו לבסוף תשובה נאותה, הראייה לשופט ישראלי. הנוסח המלא:

„אדון נכבד — אני חוזר על מכתבך אלי מיום 25.12.60. מסעמים הנוצצים בשמירה על פעולתם התקינה של בתי-המשפט, אין זה מקובל ששופט ייכנס בפולמוס אישי על דברים שנאמרו על-ידי במילוי תפקידו השיפוטי. משום כך, נבצר ממני להשיב לך בכתב על גוף הדברים שבמכתבך, לא כל שכן להתדין אתך בצורה כלשהי.“

אולם גם זה לא סוף הפרשה. הארץ נשאר נאמן לקו החדש שלו, עד הסוף המביש. כאשר קיבל תגובות נועזות של קוראים, וביתוד של עורכי-דין, על הפירסום המחפיר של חליפת המכתבים המחפירה, לא פירסם אף מכתב אחד.

מכתב לדוגמה של הקורא שמואל רחביה, שלא פורסם, ואשר העתק ממנו נשלח לאחר מכן למערכות העיתונים האחרים:

„הפירסום הרחב, כולל הבאמר הראשי, שנתן עתונכם למכתביו של שבת טבת אל כבי השופט העליון לנדוי, מעוררים סלידה. אין נתון הארץ, ולא כל שכן המערכת ששבת טבת נמנה עליה, מסוגלים להיות אובייקטיביים, מאחר והנכם צד בענין.“

„נוסח המכתבים, ועצם פירסומם, הם ממש עלבון ופגיעה במוסד השיפוטי הגבוה ביותר, כיצד זה פונה שבת טבת, בפרסיה אל כבי השופט העליון בלשון „אתה“? יתר על כך, לשון הזלזול וחוסר-הכבוד גובלים בבזיון וגסות-רוח. אותה הצעה נקלה לכבי השופט העליון, לוותר על חסינותו על מנת להתדין בפני פורום מסויים (שלא לא יאז זה לכבודו של השופט להופיע בפני שופטים נמוכים ממנו בדרגה) — ריח החוצפה והיוהרה עולה ממנה. האם באמת תזמנים חשב שבת טבת כי כבי השופט לנדוי ירד לרמתו של „ההכס מכל אדם“, או שהינו מעמיד פני תמיס?“

„מבלי לדון ולהעיר לעצם הענין, הרי האופן ונוסח הדברים, ההתמקחות והתגרנות, העקיצות והלשון הבלתי-מנומסת, ומעל לכל הפומבי שניתן, עשו שירות רע לענינו של שבת טבת.“

(בשבוע הבא: „שבת טבת — דוברו של שמעון פרס“)